

Chủ-bút:
NGUYỄN-VĂN-BA

10428

Sau khi đi nghe diễn-thuyết về hội-đồng
Quân-hạt và hội-đồng Thành-phô

oi, tôi sẽ đến mà bàn luận
nh em về vấn đề hội đồng
hạt và thành phố.

Triết-học nước Tàu

11

Lão-tử

(Tiếp theo)

Y-kiến đối với trời

Cái quan-niệm về gốc về triết-học của Lão-tử, tức là quan-niệm đối với đạo trời.

Nước Tàu, trước đời Lão-tử đều cho rằng trời là một vị Chúa-tể có chí-y có tri-thức, biết mừng biết giận, có thể làm oai làm phúc. Lão-tử sanh vào thời đại tranh dành rối loạn, mất thấy những thảm-họa chết người, phá nhà giết nước, thì cho rằng: Nếu mà trời có chí-y có tri-giác, quyết không đến nỗi để cho thế-gian có những nạn đó. Muốn vậy tranh nhau giết nhau, loài người tranh nhau giết nhau mà trời êm - lặng như thường, đó là chứng cớ trời không biết gì. Vì sự kiện-giải như vậy, cho nên Lão-tử nói: « Trời đất chẳng do đạo người, dùng muốn vật làm có làm cho... »

Câu này theo như lời chú của Vương-Hạt thì có lẽ là vật để cho loài thú ăn, cho là vật để cho loài người ăn. Đem loài họ làm đồ ăn cho loài kia, đó là trời đất không có tánh người. Một cái quan-niệm đó đủ đánh đổ cái ý-tưởng cho « trời cũng loài với người » của đời trước.

Công lao lớn nhất của Lão-tử là sự vượt ra bên ngoài trời đất muốn vật mà giải-thích một thứ kêu là « đạo »; cứ như ý của Lão-tử, thì đạo là « vật không tiếng không » hình, trừ-trừ không thay đổi lại thường di khắp trong trời đất muốn vật, sanh trước trời đất muốn vật, làm rễ gốc cho trời đất muốn vật. Công-dụng của « đạo » không phải là sự hành-động có chí-y chỉ là tư-nghĩ. Lão-tử nói rằng: « đạo » thường không làm gì, mà không gì không làm... »

Theo như lời giải của Hồ-Thích thì là Lão-tử cho rằng: sự tác-dụng của « đạo » tức là sự tác-dụng cũng muốn vật, cho nên nói rằng « đạo » không làm gì nhưng muốn việc mà thành ra muốn vật lại tức là « đạo » cho nên nói rằng « không gì không làm ».

Kiến-giải về « đạo » của Lão-tử, mẫu nhiệm như là chữ « vô ». Vô nghĩa là không, là trống rỗng. Lão-tử là người phát minh ra « đạo » trước như, cho rằng « đạo » rất huyền

mà anh em có cần dùng tới động binh vực anh em về tiếng Pháp hoặc tại hội đồng quán hạt hoặc tại hội đồng thanh phố, bất kỳ là ở đâu, kêu đến Khả thì Khả sẽ sẵn lòng ra giúp.

Hà về nghĩ nơi xa gần, mà lo mà sợ cho cái tương lai của nói giống ta nhiều lắm vậy.

Phan-vân-Gia

Tờ báo không phải là cuốn sách dạy luân lý

Báo L'Œuvre vừa rồi đáng tin rằng có một người độc-giã đàn bà gửi thư tới khuyên nhà báo đừng bao giờ nên kỹ-thuật những chuyện tội ác xảy ra trong xã-hội và tốt hơn nữa là trong báo đừng thêm đã động đến những chuyện ấy làm chi.

Người đàn-bà kia nói: « Tôi có đứa con trai lên tám, mỗi khi thấy ba nó đọc trong nhật-trình những bài kỹ-thuật về những chuyện tội ác thì nó bảo ba nó rằng: — Độc! làm chi những đồ bà-lạp ấy ba! »

Thằng con tôi thiệt là có trí khôn, song con nít hỏi được mấy đứa khôn như nó? Vậy nên tôi thiết tưởng các ngài nên dọn dẹp tờ báo cho sạch sẽ hơn là phải... »

Theo như ý người đàn-bà ấy thì những tin tức đăng trong một tờ báo cần phải có sự lựa- lọc rất cẩn-thận, phải bỏ đi hết bao nhiêu những chuyện đại- ác, đại-gian, thương phong bại tục, mà chỉ đăng-tải lấy những chuyện hiền, đễ, trung, tín, liết, nghĩa, liêm, si, tóm lại một lời, là chỉ đăng-tải lấy những chuyện tốt chuyện hay, khả - dĩ làm thước ngọc chuốt vàng cho những người xem đến tờ báo.

Nói cho bình tĩnh, thì người đàn bà kia thiệt không phải là không có những cái ý tốt, song những ý ấy đều tốt cho mấy chàng qua cũng là một mở-áo tưởng mà chẳng phải là những ý-tử-thiệt-thực, khiến cho những tay nhà nghề trong báo giới nghe đến không thể không mỉm cười.

Và tờ báo, mà như là tờ báo ở buổi này, không phải là ông giáo-sư ngồi giảng luân-lý mà chính là một tên liệch-trạm để chạy đi truyền tin. Mà đã là truyền tin, thì tin lành vẫn truyền, mà tin dữ cũng báo, chuyện hay cần phải nói rõ, mà chuyện xấu cũng không can chi phải dấu đi. Đăng những chuyện giết nghĩa, liêm, si ư? nhà báo vẫn không khuyến-khuyến ai nên làm theo, mà đăng những chuyện tội ác gian phi ư? nhà báo cũng chẳng xúi ai nên bắt chước. Hễ có chuyện thì đăng, chuyện gì cũng đăng, đăng để cho người ta biết, nhưng cứ đăng như nó xảy ra, chứ không phải là đăng theo như ý mình tưởng-tượng nó (relater les faits tels qu'ils sont et non pas tels qu'ils devraient être); ấy là cái bòn-phận thứ nhất của nhà báo đời nay.

Phương chi, người ta ai nấy cũng mang một cái tâm-lý chung như nhau, là hễ đã biết nằm đến tờ báo mà đọc thì trước hết là muốn đọc những tin tức, vô-luận là chuyện quấy hay chuyện phải, chuyện xấu hay

Một cách cho kỷ khôi

Người Mỹ đã thi đua cả các cách, vậy bây giờ lại thi quán quân... nhái nhấy nữa. Ở tỉnh Californie, tại thành phố San-Francisco mới có một cuộc đua thú vị ấy. Trước khi dự cuộc đua thì mỗi thành phố chung quanh gửi đến một con nhái để đại diện thành phố mình. Đến ngày đại hội, người ta trả một tấm vải trắng ở dưới đất và đem các ech đại diện ra xếp mỗi tỉnh đều có làm dấu riêng, rồi một, hai, ba, chọc cho nháy một phóc. Xong cuộc rồi thì con ech đại diện thành phố San-Jaquin đã ăn giải nhất vì đã chạy được dài 1, 17, hơn mấy con ech kia cả thấy. Ấy cũng một cách chơi rất kỳ khôi

Sự làm lụng hao mòn hay bổ ích cho thân thể

Một nhà bác học mới kể toán rằng sự làm lụng trí não không phải là hao mòn cho thân thể, mà lại giữ cho trong mình được mạnh mẽ luôn. Ông kể nhiều kể làm việc luôn cả đời, mà ít khi đau ốm và lợi sống lâu nữa. Đối lại, có những kẻ, ăn không ở ngủ, thì cứ trầm trệ luôn mà lại chết yếu.

Sở dĩ làm vậy là khi làm việc thì thân thể phải cử chỉ, tuyện tập luôn nên được sức khoẻ còn ở luôn thì thân thể rất dỗi và chính là nhiều bệnh chỉ do ở nề mà sinh ra.

Vậy mấy người bảo rằng làm việc thì mau hao mòn thân thể là làm cá.

chuyện tới: người ta xem báo thường trường cốt để mà biết chuyện chờ không phải là cốt để mà làm theo hay không làm theo.

Nếu vậy trong một tờ báo mà vứt bỏ hết thấy bao nhiêu những chuyện tội ác xảy ra trong xã-hội, rồi chỉ đăng-tải lấy những chuyện hay chuyện tốt, không khác nào như trong một tường hát mà từ đầu tới cuối chỉ diễn tình những lớp vui hoặc lớp buồn, thì thử hỏi người đời còn có mấy kẻ thích đọc tờ báo ấy nữa hay không?... »

Tuy-nhiên, nếu tự mình có lòng khinh-vu độc-giã, bịa đặt ra những chuyện dâm ô vô-đạo, mục-dịch để làm cho dỗi bại luân lý của xã-hội, loại như câu chuyện « chậm ghen » đã đăng ở trong một tờ báo quốc-gữ nọ, thì cái lỗi tội tày trời kia nhà làm báo thật không thể trốn đi đâu vậy.

Thức điệu hiệu con vịt

CIGARETTES CANARD

Agents exclusifs: Lucien BERTHET & Co - SAIGON

Độc ác thay!

Ở tỉnh Villeneuve le Roi bên Pháp có một người đàn bà tên là Bonifait năm nay 38 tuổi nhân tâm độ liêu một đứa con trai 15 tuổi đã 6m yếu lại tật bệnh mà không trông nom săn sóc gì đến cả.

Sở cảnh sát nghe xóm-gềng than phiền nhiều phen nên liền gọi tới nhà mẹ Bonifait dạng xét xem hư thực. Khi tới thì thấy thằng nhỏ nằm ở dưới hầm rượu trên một đồng rơm đã thối nát chẳng có chăn, có mền gì hết. Thằng nhỏ đã bị sáo, trung ăn nát cả, mình mẩy chỉ còn có da bọc xương, và hiệu đã đưa vào nhà thương.

Quan bồi thẩm đã lấy lệnh tổng-giam mục Bonifait về tội tàn-nhân và tự ý huỷ hoại người. Tuy-nhiên ngài cũng có cho quan thẩm xét coi mục kia có điên khùng gì chăng.

Ồi! thiệt là tội độc phụ nhân tâm!

Bổ thời bất tay

Ở nước Ý, đảng fascites tuy đã dùng chà đạp cách đem tay lên nhưng cũng còn nhiều người khi gặp nhau vẫn bắt tay nhau mãi. Bây giờ họ muốn bỏ hạn cái tục do nên ông hội trưởng thanh niên fascites đã gọi cho mỗi chi-hội một tờ thông-tư để cấm hẳn cái tục bắt tay về cách ấy không những là hủ bại và dị

Xe hơi hiệu

DELAGE

Torpedo 11 H.P., 4 cylindres 3.800 p.

Torpedo 14 H.P., 6 cylindres 4.200 p.

Là một thứ xe

It tôn hơ hơn hết,

Chắc chắn hơn hết,

Lịch sự hơn hết,

Êm-ái hơn hết.

Bán tại hàng:

Sté des Garages Charner

121, 123 RUE LEFAY, CHARENTON - SAIGON

A LA PENSÉE

30, đường Charner

Ở đây có bán các thứ vành bông để đi đám ma. Kiện bông rất đẹp mà giá lại rất rẻ.

Hỏi tại nhà Mme JUD.

(Hạn luôn vừa ngày vừa đêm).

NHON DIP GANN TET

Bổ đề tết anh bà con không gì quý bằng:

RƯỢU BÒ HIỆU MAUBAR

là một thứ rượu thiết tình hảo có pha (cola-coca quinquina và glycéro phosphate)

Từ nay tới tết hễ ai mua rượu bò MAUBAR thì Bồn-Đường sẽ tặng không một ve dầu mần (Essence de menthe) thiết tới hiệu ĐÀU-CHÁU

Có bán tại:

ĐẠI-PHÁP ĐẠI-DU'ỢC PHÒNG

Môn bài 84-90, Dương d'Ormay - SAIGON

N° 07285

Saigon - La P. do Thân-Chung

Le Gérant: NGUYEN-VAN-BA

NHA IN BAO TON

23, Rue Filippini et d'Espagne

SAIGON

Hiệu: **VAN-HÒA**

Al muốn dùng vải
đã tốt thì nên đến
CHOLON 35
35, đường GOUGH, 35
Giấy thép số 102

Thị xã đang vào mùa, vì vậy...
1 - 2 con cá kim ngư hai màu
2 - 3 con cá kim ngư ba màu
3 - 1 con cá kim ngư xanh

CAN THO
Hôtel Central

Phòng ăn lo về
việc thương mại

BUGATTI

Những kiểu xe Du-lich

Những kiểu xe Sport

Garage **JEAN COMTE**

34 Boulevard Nôrodon

SAIGON

PHẠM-HẠ-HUYỀN

Transitaires

Bố lãnh vận tải, làm thuê doname các hàng-hóa xuất-
cảng nhập-cảng vì giới lãnh đủ hàng-hóa.
Có tiếp bán sỉ: giầy giếp, vải mùng, hàng bể, tạp-hóa
pháo Việt-Nam. Trà bông.
Ở xa xin gửi thư thương-nghĩ.
36 rue Sôboirain Saigon. Téléphone: 231

MÁY XAY GẠO

Của người Đức (Allemagne) hiệu Nagel et Kaemp,
là một nhà chế tạo rất có danh tiếng ở hoàn cầu

KAMPNAGEL COLONIA FILIPINA

Đại lý độc-quyền cho còi Đông-Pháp,
Sté Electro-Mécanique Indochinoise

Máy gạch, máy cưa, và các thứ máy cho các nhà nông

B. P. 38. - 2, rue Ohler (góc đường Charner và đường Ohler) Saigon - Téléphone: 518

Adresse télégraphique: Comindoc

GARAGE ORIENTAL

58-59-60, Quai de Belgique 1, Rue d'Alsace.

Sửa xe-hơi đủ kiệuthiết kế hưởng. Làm ăn thật-thà,
lại mau chóng mà giá rẻ không đâu sánh kịp. Đồng thời
xe đủ thứ. Ai hỏi giá cả sẽ làm một tấm giấy có giá cả
cho không.
Có trường dạy cầm tay hành xe hơi cho đến khi có
đăng bằng cấp. lại có dạy những điều cần biết để có thể
xử lý xe hư hỏng máy, giá cả phải chăng. Giữ gìn xe,
lau dầu xe và rửa xe mỗi tuần-lần một lần, giá cả xin
thương lượng.
Sửa máy xe hơi hư, hỏng cả ngày cả đêm, ngày chủ-
nhật và ngày lễ nữa.

Lệ-Công-Hòa

công ty

62 Bd. Tổng-đốc-Phương Cholon
Téléphone N° 425.

Là công-ty của các người thợ học
Việt-Nam lập ra; bán đủ món đồ nữ
trang theo kim-thời của các người
thợ học anh-tai, áo quần, chế ra rất
đẹp mắt. Công-ty có đồ đồ tạp-hóa
(articles de bazar) và giày dép. Bắc-
kỳ và lại còn thêm những đồ gia-bát
xưa, xem qua rất hấp cho quý-vị nào
thích đồ cổ-tích.

Bên Công-ty còn mở rộng phân
hàn; quý-vị hãy nghĩ rằng nếu vào
to chúng nào thì lợi to chúng ấy.
Vậy xin mời là thợ học Annam, ở 18
Chợ-bà-bà, xin lưu ý.

LỆ-CÔNG-HÒA
công-ty của các

N° 58

TIẾU-THUYẾT

NĂNG-VI-TÌNH

(Dịch tiểu-thuyết tây)
Người dịch: **VO-DANH-THI**

XV
(Tiếp theo)

Thu-Cúc em ơi, em muốn
khuyến thế nào thì khiến, qua xin
làm đủ nể-lệ cho em. Nhưng có
một điều là qua khấn cầu em vì
qua mà xé cái thư kia đi và đừng
để đến mai đây qua phải cùng em
mà vĩnh-biệt, nếu qua phải xa
em thì tất không thể nào qua
sống nổi.

Thu-Cúc thở tay vào tôi rất bức
thở ra, và mỉm cười một cách rất
đùa-dàng em! mà nói với tôi rằng:
- Đây này, tôi đem đến trả
lại cho anh đây

Tôi liền xé bức thư và rung-
rung nước mắt ôm lấy cái tay
đã trao lại bức thư ấy cho tôi
mà hùn.

Vừa lúc đó Di-Bà ở trong
bước ra.

Thu-Cúc liền nói:
- May Di-Bà, đi có biết Duy-
văn xin tới sự gì không?
- Chắc là xin lỗi chờ gì.
- Nhảm rồi.
- Vậy mà em có tha cho cậu
không?
- Phải tha cho anh chứ biết

làm sao bây giờ, như người
tôi còn đòi cái khác nữa kia.
- Đòi cái gì?
- Đòi đi về nhà ăn khuya
với mình.
- Vậy chờ em có chịu không?
- Di nghĩ sao?
- Qua nghĩ tại em là trẻ con
hết thấy. Nhưng qua cũng nghĩ
rằng bây giờ qua đương đối
bụng lắm và bé em chịu sớm
chừng nào thì chúng ta sẽ được
âm sớm chừng này.

- Thôi thì, Thu-Cúc nói, ba
người chúng ta sẽ ngồi chung
trong cái xe của tôi cũng được. A
cái chìa khóa của tôi đây này,
thu-Cúc dạy lại nói với tôi, chắc
bây giờ con Nga-Nương nó đã
ngủ mê, anh hãy cầm cái chìa
khóa này mà mở cửa và hãy
giữ lấy chờ đừng có làm mất đi
nhé.

Tôi ôm lấy Thu-Cúc mà hùn
rất mạnh, liền khi đó thấy đưa
đầy tớ của tôi bước vào, tỏ ra
tự đắc và nói với tôi rằng,

- Thưa ông, con đã thu-xếp
đồ vô thùng xong xuôi tất cả rồi.
- Rồi hết sao?
- Thưa rồi hết ạ.
- Vậy mấy hãy chịu khó tháo
hết thấy trở ra, bởi vì tao không
đi đâu nữa hết.

XVI

Kể đến đó, Duy-văn nói với
tôi rằng:
Những chuyện thuộc về đoạn
đầu của cuộc giải-cấu này, đáng
lẽ tôi chỉ kể về tất cả những
mấy hàng cho anh nghe cũng đủ
song sơ di tôi nói đại dòng như
thế là có ý muốn để cho anh
thấy rõ bởi những đầu giây mới
nhớ làm sao mà khiến cho tôi
thì Thu-Cúc muốn chỉ tôi cũng
theo này, con Thu-Cúc thì, ngoài
tốt ra, có ta không còn có thể
sống chung với ai được nữa.

Qua nghĩ kể sau đêm mà có
ta đến tìm tôi, tôi liền gọi cuốn
tiểu-thuyết "Mai-nương Lệ" cốt
cho có ta.

Bắt đầu từ lúc ấy, tôi nhắm
thức đã không thể sửa đổi cách

sinh hoạt của người yêu của tôi
đặng, thì tôi bèn phải lo sửa đổi
cách sinh hoạt của tôi. Trước
hết tôi không muốn để trí suy
xét đến cái vai tưởng mà tôi vừa
mới nhận lãnh đó, vì rằng đầu
thế nào mà: lòng, nếu nghĩ kỹ
đến đó thì trong bụng tôi chắc
cũng không sao cho khỏi buồn.
Bởi vậy, cuộc sinh hoạt của tôi
xưa nay vẫn êm-đềm như thế,
đến đây thành linh hóa ra có cái
về nao-nhiệt. Anh đừng có
tưởng rằng cái ái-tình của một
gái-bao đối với mình, cho dầu
cái ái-tình ấy chọn thực đến đâu
đi nữa, là không tốn kém gì
cho mình. Không có gì là mất-
hơn những cái thành-nhông-nhèo
của một người đàn bà ăn chơi,
như là đôi mun bông, đôi di
xem hát, đi ăn nhà hàng, đi
chơi nhà-quê, là những cái mà
không khi nào họ muốn mà
mình từ khước cho đành.

Tôi đã nói với anh rằng tôi
không có được bao lâu tiền.
Cha tôi lúc bấy giờ đương làm
chánh chủ kho bạc ở G., làm

cái chức ấy ông ăn được bốn
ngàn quan mỗi năm. Cha tôi
là một người nhơn phẩm ít có
lắm. Khi mà tôi mất, để lại một
món tiền là sáu ngàn quan lợi-
tức mỗi năm. Ngay cha tôi xin
được việc làm thì ông chia hai
món tiền ấy cho người em gái
tôi và tôi; đến khi tôi đã được
lăm một tuổi, ông lại thêm vào
cái gia tài của tôi một món tiền
phụ-cấp đồng-niên là năm ngàn
quan, ông bảo tôi rằng với tam
ngàn quan tiền ấy thế nào ở Hà-
lê tôi cũng sẽ được sung sướng,
nếu như ngoài món tiền lợi tức
hàng năm ấy tôi lại chăm-lo mà
gầy nen cho mình một cái địa vị
hoặc về nghề tra-g sư, hoặc về
nghề thầy thuốc. Vì vậy tôi bèn đi
đến kinh đô-la-ri, tôi chuyên học
về khoa-luật, tôi đầu-tôi-nghiệp
trạng sư, nhưng sau khi đã đỗ
đạt, cũng bắt chước theo phần
nhiều người thanh-niên khác,
tôi nhét cái lưng cấp vào tôi rồi
bường chơn nhăm nhăm mà ta-đà

ngày tháng ở trong cái cuộc
đời lười biếng của chốn đô thị
phồn hoa. Tôi xai thật không
mấy; thế nhưng tất cả món tiền
lời của tôi đầu vào mỗi năm,
tôi chỉ xai trong có tám tháng
thì hết ráo; còn bốn tháng bề
thì tôi về ở nhà với ông già tôi.
Thế là mỗi năm cả thấy tôi xai
đến mười hai ngàn quan tiền
lời nhưng không thêm thiếu gì
lấy một tấc tiền nợ nào.

Ấy đó chính vào lúc tôi bắt
đầu gặp ở Thu-Cúc thì cái tình
cành của tôi là thế đó.

(Còn nữa)

